

'Diep' en 'Inside Deep Throat' te zien als melancholiek tweeluik over de seksuele revolutie Toen porno nog zo gewoon als 'n boterham was

Inside Deep Throat. Regie: Fenton Bailey en Randy Barbato. Met: Dennis Hopper (verteller), Gerard Damiano, Linda Lovelace, Harry Reemst, Larry Flynt, Hugh Hefner, John Waters, Gore Vidal, Norman Mailer. In: Cinecenter, Amsterdam; Lux, Nijmegen.
Diep. Regie: Simone van Dusseldorp. Met: Melody Klaver, Monic Hendricks, Bart Klever, Stijn Koomen, Damien Hope. In: 5 bioscopen.

Door DANA LINSSEN

Zomaar twee berichtjes in de krant, vorige week. Minister Donner antwoordde op Kamervragen van de SGP dat „de wet er niet is om extreme porno te verbieden”. En in Engeland, waar wel aan een aanpassing van het strafrecht inzake pornografie wordt gewerkt, kon tegelijkertijd een rechtbank een forse boete opleggen aan een Zeeuws postorderbedrijf, omdat de hoes van een bestelde videoband hardere seks beloofde dan door de videobeelden werd waargemaakt. Het blijft tobben met porno. Het gaat zelden over opwinding, maar vaker over de grenzen van betamelijkheid, zedenverval, vrouwvijandigheid en het recht op zelfexpressie.

Wat dat betreft had de documentaire *Inside Deep Throat* niet op een beter moment kunnen komen. Onder die suggestieve titel wordt de *Werdegang* van de beroemdste pornofilm aller tijden geschetst, *Deep Throat*. Een voor 25.000 dollar gedraaide seksfilm, die ongeveer 25.000 keer zijn productiekosten opbracht. Het is niet alleen de meest winstgevende film die er ooit in Amerika werd gemaakt, het is ook de film die ervoor zorgde dat porno mainstream werd en keurige huisvrouwen zonder schaamte een 'vieze film' konden bezoeken – wat kon je anders als zelfs Jackie Kennedy in een van de groezelige filmtheaters op de hoek van Times Square en 42nd Street in New York was gespot? *Deep Throat* werd inzet van feministische protesten en een principiële juridische strijd over de vrijheid van meningsuiting.

Dat was 1972. Het waren de jaren van de seksuele revolutie, de tijd dat een moeder in Nederland voor haar pril-puberende dochter seks

Heleen (Melody Klaver) als pubermeisje met een brandend verlangen in Simone van Dusseldorps 'Diep'.

kon vergelijken met het eten van een boterham, zoals in *Diep* gebeurt, de nieuwe film van Simone van Dusseldorp. Zij liet zich inspireren door de autobiografische roman *Het leven bestaat niet* van Hendrickje Spoor uit 2001.

Beide films komen tegelijkertijd in de bioscopen, een gelukkig toeval. Ze vormen een melancholiek tweeluik over het verlies van onschuld, op een persoonlijk en een

maatschappelijk niveau. Zowel *Diep* als *Inside Deep Throat* geeft een beeld van de grappige, de irritante, de naïeve en de verbazingwekkende kanten van de seksuele revolutie, waarbij het sociaal-historische verhaal van *Inside Deep Throat* persoonlijk wordt en de particuliere geschiedenis van *Diep* universeel.

Tegenwoordig zou het zott klinken als een onbekwame moeder

die in haar eigen puberteit is blijven hangen, haar ontluikende dochter met die boterham-metafoor wilde opzadelen. Seks is niet meer gewoon of gezond of ongecompliceerd. Je kunt niet er niet alleen baby's van krijgen, je kunt er dood aan gaan. Even ondenkbaar is het dat iemand in 2005 een pornofilm zou maken over een vrouw met haar clitoris achterin de keel. Seks en humor is een hopeloze

combinatie gebleken. Dat kon één keer, in *Deep Throat*. Maar de tijd van die verrukkelijke onschuld is voorbij. Dat zagen we ook al in *Boogie Nights*, Paul Thomas Andersons portret van de pornowereld.

Regisseurs Fenton Bailey en Randy Barbato, ook in hun andere film gevatte chroniqueurs van de Amerikaanse populaire en tegen-cultuur, beschrijven opzweepend filmgeschiedenis. Iedereen die ook

maar iets met *Deep Throat* te maken heeft gehad, mag zijn zegje doen. Van regisseur, family man en voortmalig kapper Gerard Damiano, tot zijn hoofdrolspelers Linda Lovelace en Harry Reemst, met hun filmisch-tragische nageschiedenissen. Ook komt een enorme batterij aan deskundigen aan het woord. Van schrijvers Norman Mailer en Erica Jong, tot seksgoeroe Dr. Ruth en pornoproducent Ron Wertheim

die het maken van *adult entertainment* naar eigen zeggen net zo serieus nam als Jean-Luc Godard en in archiefbeelden met ontbloot bovenlijf achter de camera is te zien. Wie zelf wil zien waar alle rumoer om begonnen was, die kan na afloop van de Amsterdamse première van *Inside Deep Throat* de seks-klassieker (nog) eens bekijken.

Hoe geestig *Inside Deep Throat* ook is, de ondertoon is steeds weemoedig. Het geloof in porno als nieuwe filmkunst werd binnen de kortste keren vervangen door de maffiose religie van geld. Nieuwsgierigheid werd industrie. En vrijheid werd dwang.

Diezelfde melancholie kenmerkt ook *Diep*, een knappe fictiefilm over seksueel ontwaken in een tijdloos verleden dat in Nederland altijd in de jaren zeventig gesitueerd lijkt. Simone van Dusseldorp dringt diep binnen in de psychologie van de schuldige onschuld. Haar hoofdpersoon Heleen is eigenlijk te jong voor seks, maar de dwang die zij van binnen voelt is even groot als de dwang die haar omgeving haar oplegt. Haar ontmaagding wordt alleen maar een overwinning op het moment dat zij hem achter de rug heeft. Het heeft iets onverbiddeleijks. Op dezelfde manier laat *Inside Deep Throat* zien dat met de jaren zeventig hardhandig een einde kwam aan de seksuele illusies van de westerse samenleving.

Simone van Dusseldorp koos voor een extreem introverte vertelstijl. Bij haar zijn geen woorden en getuigenissen nodig om een tijdsbeeld te schetsen, maar close-ups van baardharen, pukkelige wangen en psychedelisch behang om in te verdwalen. In één en dezelfde scène kan de hemel verschieten van geel naar grijs, afhankelijk van of het leven Heleen toelicht of beangstigt. Alles neemt als een kameleon de kleuren van haar gemoedstoestanden aan. Zo slaagt de film er prachtig in om de verwachting en de angst, het aantrekken en afstoten zichtbaar te maken dat menselijke geschiedenissen voortdrijft.

In de buitenwijk van Hendrickje Spoor en op het wereldtoneel van Bailey en Barbato, dit zijn twee films voor iedereen die wil weten met welke kleerscheuren de westerse wereld zijn puberteit overleefde.